

Riktlinje

Gullspångs kommun

Riktlinje för säkerhetsskyddsarbete

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Datum och paragraf: 2025-11-27 § 114

Dokumentansvarig: Säkerhetsskyddschef

Gäller från: 2025-12-01

Diarienummer: KS 2025-00269

**GULLSPÅNGS
KOMMUN**

Innehåll

Riktlinje för säkerhetsskyddsarbetet	1
Innehåll.....	2
Riktlinje för säkerhetsskyddsarbetet	3
Inledning.....	3
Organisation	3
Ansvar och roller.....	4
Utbildning.....	4
Tystnadsplikt.....	5
Personalsäkerhet.....	5
Säkerhetsprövning av förtroendevalda	5
Säkerhetsskyddsanalys	5
Säkerhetsskyddsplan	6
Säkerhetsskyddsklassificering.....	6
Säkerhetsskyddsbedömning	6
Säkerhetsskyddad upphandling	6
Kontrollplan	7
Säkerhetshotande händelse/Incidenthantering	7
Fysisk säkerhet	7
Informationssäkerhet.....	8
IT-säkerhet	8
Uppföljning och utvärdering	8

Riktlinje för säkerhetsskyddsarbetet

Denna riktlinje utgör Gullspångs kommuns övergripande styrdokument gällande säkerhetsskydd. Den syftar till att skapa en gemensam inriktning, samt tydliggöra ansvar och övergripande krav. Arbetet med säkerhetsskydd i kommunen ska bedrivas samordnat, utvecklas över tid och utvärderas i samband med uppdatering av säkerhetsskyddsanalys och säkerhetsskyddsplan, minst vartannat år eller vid behov. De verksamheter i kommunen som berörs av säkerhetsskydd, ska säkerställa att resurser och kompetens finns tillgängliga i den utsträckning som krävs för att upprätthålla säkerhetsskyddet.

Inledning

Med säkerhetsskydd avses förebyggande åtgärder för att skydda Sveriges säkerhet. Enligt säkerhetsskyddslagen definieras säkerhetsskydd som:

(...) skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Med Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter avses uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (...) eller som skulle ha omfattats av sekretess enligt den lagen, om den hade varit tillämplig.

Arbetet med säkerhetsskydd genomförs för att minimera risken för uppsåtlig eller oavsiktlig röjning av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Riktlinjen fastställer och beskriver hur arbetet med säkerhetsskydd ska bedrivas inom kommunen. Bestämmelserna i denna riktlinje kompletteras med rutiner som närmare beskriver olika delar av säkerhetsskyddsarbetet. Varje verksamhet ska inom ramen för riktlinjen ansvara för arbetet inom sitt verksamhetsområde och tillsammans med säkerhetsskyddschef och vid behov biträdande säkerhetsskyddschef, kommunens säkerhetssamordnare och informationssäkerhetssamordnare utreda sina verksamheter gällande huruvida de hanterar säkerhetsskydd.

Organisation

Kommunen ska ha en säkerhetsskyddschef som har genomgått relevant utbildning för funktionen. Säkerhetsskyddschefen ska vara direkt underställd verksamhetens högsta chef samt ingå i dess ledningsgrupp, i frågor gällande säkerhetsskydd. Vid behov ska det även finnas en biträdande säkerhetsskyddschef, som främst har en stöttande roll i säkerhetsskyddsarbetet.

Det ska finnas resurser och kompetenser tillgängliga, samt nödvändiga funktioner i den utsträckning som krävs för att skydda den säkerhetskänsliga verksamheten. Ansvaret ska vara tydligt definierat och kommunicerat till berörda. Behörig att ta del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller delta i säkerhetskänslig verksamhet är endast den som genomgått nödvändiga steg för ändamålet, så som säkerhetsprövning och registerkontroll, innan deltagande eller informationsåtkomst. Detta för att klargöra om personen är lojal och pålitlig när det kommer till de intressen som skyddas av säkerhetsskyddslagen, samt ur säkerhetssynpunkt. Personen ska vidare ha relevanta kunskaper om säkerhetsskydd och nödvändiga befogenheter, samt förstå och kvittera kraven på sekretess

och tystnadsplikt. En och samma person kan inte arbeta med funktioner i den säkerhetskänsliga verksamheten som kan representera motstående intressen, såsom att införa skyddsåtgärder och därefter kontrollera införandet.

Ansvar och roller

Det yttersta ansvaret för att säkerhetsskyddslagen följs i Gullspångs kommun åvilar kommunstyrelsen, definierat i *Reglemente för Gullspångs kommuns nämnder*. Kommundirektören har sitt uppdrag från kommunstyrelsen och är kommunens ledande tjänsteperson. Kommundirektören har det yttersta ansvaret för att lägga förslag till och verkställa kommunstyrelsens beslut, samt säkerställa att den kommunala verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att gällande lagstiftning följs. Det är verksamhetsutövaren, enligt säkerhetsskyddslagen, som bedriver säkerhetskänslig verksamhet.

I Gullspångs kommun finns det en säkerhetsskyddschef och en biträdande säkerhetsskyddschef. Säkerhetsskyddschefen är direkt underställd kommundirektören och ingår i dess ledningsgrupp i frågor gällande säkerhetsskydd. Säkerhetsskyddschefen, och vid behov dess biträdare, ska leda och samordna säkerhetsskyddet. Vidare utövar de, under kommunstyrelsen, kontroll över att säkerhetsskyddet vid behov finns, är tillräckligt och fungerar. Dessa funktioner är också ansvariga för att genomföra en övergripande säkerhetsskyddsanalys av kommunens alla verksamheter, samt ombesörja att varje verksamhetsutövare har tillräcklig utbildning och kunskap för att kunna bedöma huruvida man bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Om en verksamhet konstaterar att den bedriver säkerhetskänslig verksamhet, ska detta meddelas till säkerhetsskyddschefen med ändamålet att uppdatera aktuell säkerhetsskyddsanalys och sannolikt även säkerhetsskyddsplanen. Verksamhetsutövaren är ansvarig för att vidta de åtgärder som säkerhetsskyddslagen kräver.

Prövning om behov av en ny säkerhetsskyddsanalys ska ske kontinuerligt, minst vart annat år eller vid behov och alltid vid större förändringar. Säkerhetsskyddschefen ansvarar för beslutet om en ny säkerhetsskyddsanalys.

Säkerhetsskyddschef och biträdande säkerhetsskyddschef kan inte delegera sitt ansvar för ovan redovisade ämnen.

Utbildning

Medarbetare som ska hantera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller delta i säkerhetskänslig verksamhet i övrigt ska genomgå utbildning i säkerhetsskydd innan hen får tillgång till uppgifterna eller verksamheten. I samband med nyanställning ska dessutom alla medarbetare genomgå en grundutbildning i säkerhetsskydd.

De medarbetare som ska delta i den säkerhetskänsliga verksamheten ska vidare känna till interna bestämmelser om säkerhetsskydd, samt påminnas om den lagstadgade tystnadsplikt (se nästa avsnitt) som gäller för alla som får del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Utbildning ska därefter ges regelbundet och anpassat i den omfattning som behövs.

Tystnadsplikt

För säkerhetskänsliga verksamheter som bedrivs i offentlig regi gäller bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

I säkerhetsskyddslagen finns särskilda bestämmelser om tystnadsplikt hos enskilda verksamhetsutövare. Personal som på grund av sin anställning eller på annat sätt har deltagit eller deltar i säkerhetskänslig verksamhet och fått del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, eller fått del av uppgifter rörande säkerhetsprövning får inte obehörigen röja eller utnyttja dessa uppgifter.

Personalsäkerhet

Enligt säkerhetsskyddslagen ska den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet säkerhetsprövas och eventuellt säkerhetsklassas. Säkerhetsprövning ska göras i samband med beslut om anställning eller innan annat deltagande i den säkerhetskänsliga verksamheten påbörjas. Prövningen innebär dock inte automatiskt att de befattningar dessa personer kan inneha ska vara säkerhetsklassade.

Säkerhetsprövningen ska följas upp under den tid som deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår. I säkerhetsprövningen ingår att utreda lojalitet, pålitlighet och sårbarheter genom en grundutredning, registerkontroll och särskild personutredning. I samband med upphörande anställning eller deltagande i säkerhetskänslig verksamhet ska ett avslutande säkerhetssamtal hållas.

Den funktion som ska säkerhetsprövas har identifierats enligt särskild befattningsanalys.

Säkerhetsprövning av förtroendevalda

Förtroendevalda i kommunstyrelsen eller i en nämnd ska genomgå säkerhetsprövning om de ska delta i säkerhetskänslig verksamhet eller ta del av säkerhetsskyddsklassificerad information.

Säkerhetsskyddsanalys

I säkerhetsskyddsanalysen ska säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och de delar av verksamheten som är skyddsvärda med hänsyn till Sveriges säkerhet identifieras. Även hot och sårbarheter som finns kopplade till identifierade verksamheter och uppgifter ska analyseras.

En förteckning över de befattningar inom verksamheter som ska inplaceras i säkerhetsklass och genomgå en säkerhetsprövning ska ingå i säkerhetsskyddsanalysen, eller som ett separat dokument som baseras på analysen (som tidigare nämnts en befattningsanalys).

Då säkerhetsskyddsanalysen normalt innehåller uppgifter om svagheter i säkerhetsskyddet, omfattas i regel uppgifterna av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen.

Det praktiska arbetet med säkerhetsskyddsanalysen utförs av verksamheterna under säkerhetsskyddschefens ledning och vid behov tillsammans med biträdande säkerhetsskyddschef samt kommunens säkerhetssamordnare och informationssäkerhetsstrateg.

Kommundirektören fastställer säkerhetsskyddsanalysen.

Säkerhetsskyddsplan

Som en följd av säkerhetsskyddsanalysen ansvarar säkerhetsskyddschefen och den biträdande säkerhetsskyddschefen för att ta fram en säkerhetsskyddsplan. Planen ska, utifrån det som har framkommit i säkerhetsskyddsanalysen, tydliggöra vilka säkerhetsskyddsåtgärder som behöver vidtas. Följande ska framgå i planen: Åtgärdsområde, beskrivning av säkerhetsskyddsåtgärd, ansvarig utförare, när åtgärden ska vara klar, samt nuvarande status. Åtgärder som är nödvändiga ska vidtas så snabbt som möjligt.

Säkerhetsskyddschefen fastställer säkerhetsskyddsplanen.

Säkerhetsskyddsklassificering

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska enligt säkerhetsskyddslagen delas in i säkerhetsskyddsklasser utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges säkerhet. Indelningen ska göras enligt följande:

1. *Kvalificerat hemlig* vid en synnerligen allvarlig skada
2. *Hemlig* vid en allvarlig skada
3. *Konfidentiell* vid en inte obetydlig skada
4. *Begränsat hemlig* vid endast ringa skada

En säkerhetsskyddsklassificerad handling ska förses med anteckning om den säkerhetsskyddsklass som uppgifterna i handlingen har. Det är uppgifterna med högsta säkerhetsskyddsklass i handlingen som ska avgöra vilken anteckning som handlingen ska ha.

Säkerhetsskyddsbedömning

Om kommunen avser överlåta någon del av den säkerhetskänsliga verksamheten eller egendom som har betydelse för Sveriges säkerhet eller ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd, ska kommunen göra en särskild säkerhetsskyddsbedömning och lämplighetsprövning. Om skyddsvärdena uppnår säkerhetsskyddsklass *hemlig* eller *kvalificerat hemlig* ska även samråd med tillsynsmyndighet göras.

Säkerhetsskyddad upphandling

Enligt säkerhetsskyddslagstiftningen ska kommunen innan en upphandling, ingång av avtal eller inledande av samverkan pröva om denna ska omfattas av säkerhetsskyddsavtal. Bedömningen baseras på om aktören kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter av säkerhetsskyddsklassen *konfidentiell* eller högre, eller annan verksamhet av motsvarande betydelse för Sveriges säkerhet. Bedöms aktören få tillgång till sådana uppgifter eller verksamheter ska en säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsskyddsavtal upprättas med leverantör och/eller underleverantör.

Om aktören kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, eller annan verksamhet, i högst säkerhetsskyddsklassen *begränsat hemlig* ska kommunen ingå en säkerhetsskyddsöverenskommelse med aktören.

Säkerhetsskyddsavtalet/säkerhetsskyddsöverenskommelsen ska ingås innan aktören kan få tillgång till den säkerhetskänsliga verksamheten och/eller informationen.

Kontrollplan

För att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp kommunens säkerhetsskyddsarbete finns en kontrollplan. Kontrollplanen för säkerhetsskydd är en del utav kommunens ordinarie uppföljningsprocess via internkontrollplanen.

Säkerhetshotande händelse/Incidenthantering

Om det förekommer misstanke om eller konstaterat fall av oegentligheter eller missbruk som berör säkerhetsskyddet ska det anmälas omgående till närmast behörig chef eller säkerhetsskyddschef. Med oegentligheter menas oönskade eller avsiktliga beteenden/handlingssätt.

Säkerhetsskyddschef och säkerhetssamordnare utreder incidenten och vidtar de åtgärder som krävs. Om det av utredningen framgår att det finns skäl att anta att en säkerhetsskyddsklassificerad uppgift har röjts, eller att annan säkerhetshotande händelse kopplat till säkerhetsskyddet har inträffat, ska detta skyndsamt anmälas till Säkerhetspolisen. Detta gäller även IT-incidenter som påverkar säkerheten i system som berör säkerhetskänslig verksamhet.

Incidenthantering sker enligt särskild rutin.

Fysisk säkerhet

Fysisk säkerhet innebär att hindra obehöriga att få tillgång till olika områden, till exempel platser eller anläggningar där det finns säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller där det bedrivs säkerhetskänslig verksamhet i övrigt som har betydelse för Sveriges säkerhet. Fysisk säkerhet ska även förebygga skadlig inverkan på sådana områden, byggnader, anläggningar eller objekt.

I kommunen ska det finnas medel för att upptäcka, försvåra och hantera obehörigt tillträde och skadlig inverkan utifrån ett identifierat säkerhetsskyddsbehov.

Den fysiska säkerheten kan till exempel regleras på följande sätt:

- Koder och nycklar för olika förvaringsutrymmen och platser.
- Byggnadstekniska åtgärder där en byggnad har delats in i olika sektioner. Det kan också vara uppsatta lås, stängsel och larm samt kameraövervakning.
- Inre och yttre bevakning via rutiner och åtgärder för att kontrollera att ingen obehörig finns kvar i byggnaden eller i närområdet.
- Passerkort med tillhörande personliga koder

Godkännande av lokaler för säkerhetskänslig verksamhet eller förvaring av skyddsvärda handlingar beskrivs i särskild rutin.

Informationssäkerhet

I informationssäkerheten innefattas administrativ säkerhet, vilket innebär att kommunen ska ha rutiner som följs beträffande sekretessbelagda uppgifter som har betydelse för Sveriges säkerhet, för att garantera att god säkerhet tryggas vid handläggning.

Kommunen ska även ha rutiner och vidta skyddsåtgärder för att upptäcka, försvåra och hantera skadlig påverkan på informationssystemen, samt vidta skyddsåtgärder mot obehörig avlyssning, åtkomst och nyttjande av informationssystem som ska användas i säkerhetskänslig verksamhet.

Kommunens arbete med informationssäkerhet beskrivs mer ingående i Gullspångs kommuns riktlinje för informationssäkerhet.

IT-säkerhet

Säkerhetsskyddet ska inkludera de IT-system som utvecklas och används för säkerhetskänslig verksamhet inom kommunens verksamheter. Säkerhetsskyddschefen och/eller biträdande säkerhetsskyddschef ska därför utvärdera vilka säkerhetskrav som är motiverade och se till att säkerhetsskyddet utformas enligt de kraven innan ett informationssystem med betydelse för säkerhetskänslig verksamhet tas i drift. Säkerhetsskyddschefen ska även godkänna de informationssystem som ska användas i säkerhetskänslig verksamhet innan det tas i drift. Godkännandet ska dokumenteras.

Uppföljning och utvärdering

Respektive verksamhetsutövare ansvarar för att kontinuerligt identifiera brister och sårbarheter i säkerhetsskyddet och genomföra förbättringar. Ansvaret omfattar även att regelbundet kontrollera och följa upp att den säkerhetskänsliga verksamheten följer regelverket samt att utvärdera om säkerhetsskyddsåtgärderna ger avsedd effekt. Respektive verksamhetschef ska kontinuerligt informera säkerhetsskyddschefen om händelser av vikt samt om status efter genomförda utvärderingar gällande den egna säkerhetskänsliga verksamheten. Säkerhetsskyddschefen ansvarar för att regelbundet följa upp och utvärdera säkerhetsskyddet i kommunen.